

narodna kultura i narod: neki problemi suvremene konceptuali- zacije i istraživanja

snježana čolić

instit ut za društvena
istraživanja sveučilišta
u zagrebu, zagreb,
hrvatska — jugoslavija

Osnovno pitanje koje postavlja autorica u ovom radu jest — što nam danas znače pojmovi narod, narodna kultura i folklor, je li ih moguće operacionalizirati u svrhu nekoga suvremenog istraživanja? Kratkim analizom disciplina koje su se pretežno bavile ovim fenomenima (etnologija, folkloristika) zaključuje da oni nisu bili definirani u društvenom pogledu, pa je s vremenom došlo do redukcije temeljnog pojma (narod) na jedan društveni sloj — seljake. To se donekle može objasniti povijesnom genezom samih disciplina (etnologije i folkloristike) koje su začete s pojavom novih nacionalnih kultura u 19. stoljeću. Međutim, takva percepcija prvenstveno je rezultat statičnog pristupa ovim fenomenima. Zanemarivanje dijahronijskog momenta u prošlosti nužno je vodilo do sužavanja percepcije odnosa i procesa, pa se činjenica da kulture pojedinih grupa (slojeva) međusobno interferiraju često previdjela. Kako narod nije kulturno homogena zajednica i čine ga različite društvene grupe koje također mogu biti veoma heterogene, onda istraživački interes treba usmjeriti u tom pravcu. Stoga autorica smatra da bi pri analizi naroda i narodne kulture značajnu heurističku vrijednost imao pojam »subkulture« koji pomaže u opisanju varijacija kako između odvojenih subkultura, tako i odvojenih jedinica iste subkulture. Tako bi prije eksploatirani pojam »naroda« u suvremenim etnološkim i folklorističkim istraživanjima trebalo zamijeniti pojmom (male) grupe neposrednog kontakta oslonjene na lokalne zajednice i ograničene okvirima osobnih društvenih veza. Ovaj pomak od naroda prema (maloj) grupi pruža nove impulse etnološkim i folklorističkim istraživanjima. Na taj način predmet istraživanja suvremenog etnologa, antropologa i folkloriste postaju i urbane sredine.

primljeno studenoga 1990.

→ Što nam iz današnje perspektive znače pojmovi »narodna kultura« i narod? Je li ih opravdano upotrebljavati u njihovu primarnom značenju i je li ih moguće operacionalizirati u svrhu nekoga suvremenog istraživanja? Da bismo donekle odgovorili na ova i slična pitanja moramo ukratko analizirati povijest discipline(a) koja se uglavnom bavila ovim fenomenima.

Fenomenom tzv. »narodne kulture« u nas, kao i u cjelokupnoj evropskoj tradiciji, pretežno se bavila etnologija. Dapače, neki su autori i sam predmet etnologije zasnivali na pojmu »naroda« tražeći tako etimološko opravdanje za njezin naziv.¹⁾ Međutim, pojam »naroda« na kojem se temeljila tradicionalna (pretežno kulturno-historijska) etnologija nije bio definiran u društvenom pogledu. Ne određivši eksplicitno temeljni pojam, on je s vremenom bio reduciran uglavnom na jedan društveni sloj — seljake. Povijest nastanka same discipline donekle nam pojašnjava ovu situaciju. Naime, evropska etnologija pojavila se istovremeno s nastankom novih nacionalnih kultura u 19. stoljeću, odnosno s tzv. »otkrićem naroda«. Istovremeno, otkriće narodne kulture bijaše i neka vrsta pokreta koji je pak bio reakcija na prosvjetiteljstvo Voltairove tipologije; protiv njegova elitizma, protiv odbacivanja tradicije, protiv isticanja razuma (Burke, 1978:11). Konkretno, za »otkrivače naroda« narod su *par excellence* seljaci, koji žive blizu prirode i koji su duže od ostalih sačuvali prvobitne običaje. »Upravo su njihove pjesme Herder i ostali nazivali »narodnim pjesmama«, njihove plesove »narodnim plesovima«, a njihove pripovijetke »narodnim pripovijetkama« (Burke, 1978:22,29). Zbog toga, smatramo da je pitanja »tko je »narod« i »čija je »narodna kultura« potrebno definirati. Poteškoća definiranja »naroda« u raznim upotrebama toga pojma leži u činjenici da je on prvenstveno bio definiran u suprotnosti prema nekim drugim grupama stanovništva. »Narod« se najčešće shvaćao kao grupa koja se sastoji od nižih slojeva tzv. *vulgus in populo*, nasuprot višim slojevima, tj. eliti (Dundes, 1980:2). Ovakav pristup prepoznatljiv je i u poznatoj Redfieldovoj dihtomiji folk (narod) — urbani centar, gdje je narod još jednom definiran opozicijom gornjih slojeva i urbanog centra. S vremenom se sam pojam »naroda« mijenjao i to »ne samo njegov sadržaj, već i sam pristup tom pojmu, zavisno o povijesno-društvenim okolnostima« (M. Bošković-Stulli, 1973:154). Povijesna analiza toga pojma otkrila bi da su ga općenito kako različiti autori tako i interesne grupe različito upotrebljavali. Tako npr. »za kler narod su laici; za plemiće puk; za bogataše siromašni, a za one među nama koji su pohađali sveučilište, očito je da su narod oni koji nemaju višeg obrazovanja. Eksplicitno ili implicitno na narod se često gledalo kao na *Njih* nasuprot *Nama*, naročito u Engleskoj, Francuskoj i drugim zapadnim zemljama« (Burke, 1984:6). Ponekad se pojam odnosio na sve stanovnike neke zemlje, ali je najčešće bio ograničavan na neobrazovane, neuke, nepismene i neelite koji su suprotstavljeni obrazovanoj, pismenoj eliti. Istovremeno u anglosaksonskoj tradiciji, pojmovi folka i folklor također su primarno bili definirani u odnosu na civilizirane ili elitne skupine. Na taj način »veliki dijelovi svijeta, koji su smatrani neciviliziranim od strane etnocentričkih evropskih intelektualaca, nisu imali narod i prema tome folklor« (Dundes, 1980:2).

Prihvatimo li navedena rezidualna određenja naroda izlažemo se opasnosti da zanemarimo važnost kulturnih i društvenih promjena, kao i interakcije sela i grada, učenoga i narodnoga (Bahtin, Gurevič, Burke, Ginzburg). Naime, takvo određenje naroda previđa povijesne činjenice prema kojima su i viši slojevi sudjelovali u narodnoj kulturi, pa je tako npr. »temeljna kulturna razlika u predindustrijskoj Evropi bila razlika između većine za koju je narodna kultura jedina kultura i manjine koja u narodnoj kulturi sudjeluje kao u drugoj kulturi« (Burke, 1978:28). Dakle, proces kulturne interakcije između »učene« (elite) i »narodne« kulture nikako nije jednosmjernan.²⁾ On se ne događa samo kao utjecaj viših slojeva na niže već i obratno (Bahtin, 1978; Gurevič, 1987). Zbog toga smatramo da je za analizu ovog fenomena veoma značajno uvođenje dijahronijskog momenta, jer je njegovo zanemarivanje u prošlosti nužno vodilo do sužavanja percepcije ovih odnosa i procesa, pa se npr. činjenica da kulture pojedinih grupa (slojeva) interferiraju često previdjela. U biti takva statična percepcija »naroda« rezultirala je optikom koja je dinamiku i promjene smatrala devijacijama, prop-

1) Vidi: Bratanić, 1957: 7—18.

2) U vezi s ovim Ginzburg napominje da utvrditi način i vrijeme toga uzajamnog utjecaja između kulture po-dređenih klasa i dominantne kulture istovremeno znači suočiti se s problemom što ga otvara dokumentacija koja je u slučaju »narodne kulture« gotovo uvijek neizravna (Ginzburg, 1989:14).

adanjem kulture, remećenjem idilične slike (Rihtman-Auguštin, 1971:8). U vezi s ovim Burke primjećuje kako su otkrivači narodne kulture mislili da su je otkrili baš na vrijeme, jer »tema o kulturi koja nestaje, pa je treba zabilježiti dok ne bude prekasno, često se javlja u njihovim spisima i podsjeća na suvremenu zabrinutost zbog propasti plemenskih društava« (1978:15). Takve opcije često proizlaze iz poznatog kanona: narod, izvornost, starina, koji je bio (i jest! — S. Č.) temelj kulturno-historijskog pristupa u etnologiji (Scharfe, 1970:74—84). Prema spomenutom kanonu kriterij izvornosti zasnovao se na pretpostavci da postoje određeni oblici seljačke kulture koji nisu »kontaminirani« vanjskim, urbanim utjecajima, a »cjelokupno istraživanje iscrpljivalo se u tome da kada se pokazalo da je običaj ili neki predmet materijalne kulture nastao »u narodu« i kada se utvrdilo da je to stara slavenska ili balkanska pojava, istraživanje je bilo završeno. Nije bilo moguće, a ni potrebno stavljati teoriju pod upitnik, trebalo je samo dokazivati kanon« (Rihtman-Auguštin, 1976:11; 1984:11; 1988:27). Međutim, pristupimo li analizi »narodne kulture« kao povijesnom fenomenu neminovno se nameće i kritika ovako shvaćenih pojmova »narod« i »narodna kultura«. Povijesno gledano, fenomeni »narodne kulture« mnogo su složeniji, nego što su ih etnološka istraživanja donedavno prikazivala. Naime, nijedna kultura nije tako savršeno prilagođena vlastitoj sredini da bi bila statična. Razlike koje se pojavljuju u uzastopnim razdobljima razvoja kulture u bilo kojem lokalitetu povlače za sobom ne samo kvantitativno, već i kvalitativno nove obrasce. Kulturni razvoj tako postaje izuzetno složen, zbog stvaranja uzastopnih razina socijalno-kulturne integracije (Steward, 1981:13). Zbog toga je potrebno odbaciti gledište prema kojem grad nužno uništava seljačku kulturu i treba tražiti nove koncepte s pomoću kojih bi se analizirale promjene, osuvremenivanje, kulturni pluralizam i seljačka kultura u odnosu prema drugim kulturama.

Naravno, kulturno-historijska etnologija nije mogla odgovoriti na izrazite promjene u okviru »naroda«, odnosno seljaštva, uvjetovane industrijalizacijom, migracijama, deagrarizacijom i sl. Početkom 60-ih godina u Njemačkoj je uočljiva kritika takva etnološkoga kategorijalnog aparata zasnovanog na romantično-mističnim koncepcijama »naroda« i »narodne kulture« (Bausinger, Mozer, Weber-Kellermann). Na tragu ovih kritika našao se i manji broj naših etnologa i folklorista (M. Bošković-Stulli, D. Rihtman-Auguštin, O. Supek, Z. Rajković i dr.).

Opisujući narodnu kulturu predindustrijske Evrope Burke naglašava da u to vrijeme nije bilo čiste, nepromjenjive tradicije, a »možda je nikada i nije bilo. Stoga nema opravdanog razloga da se stanovnici gradova isključe iz rasprave o narodnoj kulturi« (Burke, 1978:22). S druge strane, pojam »narodne kulture« može se smatrati i preširokim navodimo li ga u jednini, jer podrazumijeva njezinu homogenost, što naravno ne odgovara stvarnosti. Naime, »narod« nije kulturno homogena zajednica, već zajednica mnogih različito isprepletenih socio-kulturnih slojeva (Gramsci, 1987:1). Upravo istočna Evropa predstavlja plodno tlo za istraživanje kompleksnih međuodnosa seoske i urbane kulture. Rezultati istraživanja u tom području »ruše mit homogenosti seljaštva, a isto tako i grada« (Winner, 1984:3). Istovremeno to znači da iako kultura proizlazi iz cjelokupnog načina života ljudi, to ne znači da je taj život jednoznačan za sve »subordinirane slojeve (klase)« (Burke, 1984). Dapače, ono što običavamo nazivati »narodnom kulturom« bila je, vrlo često, »tek kultura najuočljivijeg dijela naroda, tzv. YAMS (Young Adult Males — mladi odrasli muškarci) koji cjelokupan narod ne predstavljaju ništa bolje nego WASP (White Anglo-Saxon Protestants — bijeli anglo-saksonski protestanti) predstavljaju SAD« (Burke, 1978:29). Prema tome, ako »narod« čine različite društvene grupe, koje također mogu biti veoma heterogene, onda istraživački interes treba usmjeriti u tom pravcu. Smatramo da bi općenito za samu analizu upotreba koncepta »subkulture« imala značajnu heurističku vrijednost. Naime, taj je koncept koristan iz dva razloga. Prvo, pomaže u prekidanju s iluzijom da sva društva imaju potpuno homogenu kulturu i drugo, označava i pomaže u opisivanju varijacija kroz cjelokupnu kulturu određene grupe(a). Ova distinkcija između odvojenih

subkultura i odvojenih jedinica iste subkulture istovremeno nam omogućava da raspravljamo i karakteriziramo unutrašnju varijaciju. Primijenjeno na narodnu subkulturu, to znači da možemo govoriti kako o (sub)kulturi seljaka, tako i o (sub)kulturi obrtnika, rudara i drugih (pod)grupa koje čine narod, ali istovremeno unutar (pod)kulture seljaka možemo odrediti unutrašnju varijaciju razlikovanjem npr. (pod)kulture ratara od (pod)kulture stočara. U svim ovim instancijama uključivanje manjeg sadrži sociološki referentni okvir i podrazumijeva da je »subkulturalna« deskripcija namijenjena specifikaciji prirode veće cjeline koje je dio. Na osnovi toga, subkulture možemo odrediti kao »one specifične kulturne crte koje tvore relativno kohezivne kulturne sisteme, tj. to su konkretno oblici i manifestacije kulture koji su specifični za pojedine društvene grupe« (Clifton, 1968:19).

Teorijski etnološki otklon od naroda prema maloj grupi(ama) omogućuje lakšu operacionalizaciju pojmova i preciznije fokusiranje predmeta istraživanja. Tako prije eksploatirani pojam »naroda« u suvremenim etnološkim istraživanjima trebalo bi zamijeniti pojmom male grupe neposrednog kontakta, oslonjene na lokalne zajednice i ograničene okvirima personalnih društvenih veza. Ovaj pomak od naroda prema maloj grupi pruža nov impuls etnološkim i folklorističkim istraživanjima (Bausinger, 1972; Rihtman-Auguštin, 1982).

Suvremeni antropolozi definiraju grupu kao zatvorenu združenu jedinicu koja se popunjava rođenjem i oblikuje enkulturacijom.³⁾ Ova definicija grupe omogućava im upotrebu tradicionalnoga koncepta kulture i etnografskih tehnika. Na taj način predmet istraživanja suvremenog etnologa, antropologa i folkloriste postaju i urbane sredine, a unutar njih npr. »seljaci u gradu«, susjedstva, marginalne grupe, retencija narodne medicine i liječnika, održavanje mitova, folklor, rituala i sl. (Eames, Goode, 1977:25). Politolog Wayne Cornelius, komentirajući neka urbana antropološka istraživanja u Latinskoj Americi napominje da intenzivna mikroetnologija u urbanom okruženju može stvoriti osnovu za objašnjenja na makrorazini i konceptualizaciju koja nam pruža značajne uvide u dinamiku urbanog života (1974:14).

Ovaj otklon prema istraživanju grupe(a) prisutan je i u folkloristici. Naime, danas mnogi folkloristi smatraju da se pojam »narod« može odnositi na svaku grupu ljudi koja dijeli najmanje jedan zajednički faktor. Nije važno koji je to faktor što ih veže — on može biti zajednička profesija, jezik ili religija, ali ono što je bitno jest da grupa, koja je nastala iz bilo kojeg razloga, ima određene tradicije⁴⁾ koje smatra svojim vlastitim i koje pomažu da grupa ima osjećaj grupnog identiteta (Dundes, 1980:6). U vezi s ovim spomenimo i to da američki folkloristi danas favoriziraju historijski pristup folkloru. To znači da iako folklor može biti ključ za prošlost, on isto tako odražava i sadašnju kulturu, pa prema tome predstavlja i ključ za sadašnjost. Značaj ovog pomaka u američkom poimanju folkloru ne može se zanemariti, jer ima krucijalne metodološke implikacije. Pođemo li od toga da folklor nije ograničen samo na mrtve survivale, već da uključuje i živi materijal, tada se istraživanje folkloru ne treba ograničiti samo na istraživanje porijekla, već se također mogu istraživati i sadašnje funkcije folkloru. Stoga za suvremene folkloriste postoji i urbani folklor isto kao i ruralni. Štoviše, kako se pojavljuju nove grupe, stvaraju se novi oblici folkloru. Tako imamo npr. folklor motociklista, surfera i kompjuterskih programera. Iz te perspektive bilo bi apsurdno tvrditi da nema folkloru u SAD ili u Evropi i da industrijalizacija uništava narodne grupe i folklor. Može se smanjivati broj sel-

3) Enkulturaciona jest termin, kojeg je upotreba uvriježena u američkoj kulturnoj antropologiji a označava »svjesno ili nesvjesno uvjetovanje koje se zbiva unutar onog procesa u kojem čovjek kao dijete i odrastao stječe osposobljenje u svojoj kulturi« (Vidi: Hoebel, Adamson E., 1972: 40.). Termin koji se upotrebljava u sociologiji i socijalnoj psihologiji, a koji je sinonim enkulturacioni je — socijalizacija.

4) Engleski povjesničar Eric Hobsbawm govori o »izumu tradicije« kao o značajki modernih evropskih država u posljednjih 200 godina. Sintagma »izum tradicije« odnosi se na izumljene, izgrađene i formalno institucionalizirane »tradicije«, ali i one nastale u kraćem razdoblju koje je moguće datirati. »Izum tradicije« shvaća se kao »splet prakse kojim obično upravljaju javno ili prešutno prihvaćena pravila obredne ili simboličke prirode, koja ponavljanjem nastoje utvrditi neke vrednote i norme ponašanja, što automatski pretpostavlja kontinuitet s prošlošću« (I Hobsbawm, 1988:1564—1572).

jaka, ali seljaci čine samo jedan tip narodnoga (folka). Industrijalizacija zapravo stvara novi folklor (Dundes, 1979:8).

Marcus i Fischer smatraju da sklonost sinhroniji etnografa 20. stoljeća, kao i okvir etnografskih prikaza u bezvremenskoj sadašnjosti, ne proizlazi iz njihova povijesnog sljepila i neregistrirane neprestane društvene i kulturne promjene, već je prije izmjena zbog prednosti koje izjednačavaju vremenski tok i utjecaj događaja koji se prikazuju, olakšavajući strukturalnu analizu sistema, simbola i društvenih odnosa. Dakle, izazov nije u eliminaciji ovoga sinhronijskog etnografskog okvira, već u potpunom iskorištavanju povijesnoga unutar njega. Aktualni trend u okviru etnologije, antropologije i folkloristike preoblikuje etnografiju tako da ona počinje obuhvaćati mnogo kompleksniji svijet no što je činila ranije. Zbog toga, jedan od zadataka aktualne etnološke metodologije jest — revizija konvencija etnografskog opisa prema pogledu na kulturne situacije koje su uvijek isprepletene i u stalnom povijesno osjetljivom stanju otpora i prilagođavanja širim procesima utjecaja koji se nalaze podjednako unutar i izvan lokalnog kontekta (Marcus, Fischer, 1986:78—107).

Ono za što se zalažemo jest povijesno osjetljiva etnografija koja će opažati strukturalne promjene u detaljima svakodnevnog života koji predstavljaju osnovne podatke terenskog rada i sirovi materijal etnografske prezentacije. Prema tome, suvremeni pojam »naroda« (folka) isključuje razmišljanja o narodu u monolitnom smislu, kao o relativno homogenim grupama seljaka koji žive u simbiotskom odnosu naspram urbanog centra. U skladu s tim smatramo da se istraživanje narodne kulture i naroda ne može kako u prošlosti tako ni danas shvatiti isključivo kao istraživanje seljaštva. Članove suvremenih društava moramo promatrati prvenstveno kao članove različitih društvenih grupa.

literatura

- Bahtin, Mihail: *Stvaralaštvo Fransoa Rablea i narodna kultura srednjega veka i renesanse*, Beograd: Nolit, 1978.
- Bausinger, Hermann: *Volkskunde, von der Altertumsforschung zur Kulturanalyse*, Berlin-Darmstadt, 1972.
- Bošković-Stulli, Maja: O pojmovima usmena i pučka književnost i njihovim nazivima, *Umjetnost riječi*, 3: 149—184 (1973).
- Bratanić, Branimir: Regionalna ili nacionalna i opća etnologija, *Slovenski etnograf*, X/1957, 7—188.
- Burke, Peter: *Popular Culture in Early Modern Europe*, London: Temple Smith, 1978.
- Popular Culture between History and Anthropology, *Ethnologia Europea*, 14:5—13 (1984).
- Clifton, A. James: *Introduction to Cultural Anthropology*, Boston: Houston Mifflin Company, 1968.
- Dundes, Alan: *Analytic Essays in Folklore*, The Hague, Paris, New York: Mouton Publishers, 1979.
- Interpreting Folklore*, Bloomington & London: Indiana University Press, 1980.
- Eames, Edwin & Goode-Granich, Judith: *Anthropology of the city*, New Jersey: Prentice Hall, Englewood Cliffs, 1977.
- Gramsci, Antonio: Bilješke o folkloru, *Narodna Umjetnost*, 24: 193—197 (1987).
- Ginzburg, Carlo: *Sir i crvi (Kozmos jednog mlinara iz 16. stoljeća)*, Zagreb, Grafički zavod Hrvatske, 1989.
- Gurevič, Aron: *Problemi narodne kulture u srednjem veku*, Beograd: Grafos, 1987.
- Hoebel, Adamson E.: *Anthropology: The Study of Man*, New York: McGraw Hill Comp, 1972.
- Marcus, George E. & Fischer, Michael M. J.: *Anthropology as Cultural Critique*, Chicago—London: University of Chicago Press, 1986.
- Rihtman-Auguštin, Dunja: Položaj tradicionalne kulture u suvremenom društvu, *Narodna umjetnost*, 8:3—17 (1971)
- Rihtman-Auguštin, Dunja: Pretpostavke suvremenog etnološkog istraživanja, *Narodna umjetnost*, 13:1—21 (1976)
- Rihtman-Auguštin Dunja: Kultura grupe i usmena komunikacija, *Narodna umjetnost*, 19:65—74 (1982)
- Rihtman-Auguštin Dunja: *Struktura tradicijskog mišljenja*, Zagreb: Školska knjiga, 1984.
- Rihtman-Auguštin Dunja: *Etnologija naše svakodnevnice*, Zagreb: Školska knjiga, 1988.
- Redfield, Robert: *The Little Community and Peasant Society and Culture*, Chicago—London: University of Chicago Press, 1969.
- Scharfe, Martin: *Kritik des Kanons, u: Abschied vom Volksleben*, 74—84 (1970), Tübingen: Tübinger Vereinigung für Volkskunde.

Steward, Julian: **Teorija kulturne promene**, Beograd: Bigz, 1981.

Wayne, A. Cornelius: Introduction u: W. A. Cornelius & F. M. Trueblood (eds.) **Latin American Urban Research**, vol. 4, Beverly Hills: Sage Publications, 1974.

Winner-Portis, Irene & Winner, G. Thomas: **The Peasant and the City in Eastern Europe**, Cambridge, Mass.: Schenkman Publishing Company, Inc, 1984.

Folk culture and the people: Some problems of modern conceptualization and research

Summary

The basic question this article poses is: what do the concepts of *people*, *folk culture* and *folklore* mean today, and can they be operationalized for the purpose of modern research work? A short analysis of the disciplines that mostly treated these subjects (ethnology, folkloristics) shows that they were not defined from the social aspect and that as time passed the basic concept (people) was reduced to only one social stratum — the peasants. This can to a certain extent be explained by the historic genesis of the disciplines themselves (ethnology and folkloristics), which started to develop in the nineteenth century with the appearance of new national cultures. However, the main reason for this reduction is a static approach to the phenomena. Neglecting the diachronic moment necessarily narrows down the grasp of relations and processes so the fact that the cultures of some groups (strata) interfered with each other was often overlooked. Since a people is not a culturally homogeneous community but is formed by different social groups that can be very heterogeneous, research should be directed in that direction. Therefore, the author considers that the concept of *subculture* would be of great heuristic value when analysing the concepts of *people* and *folk culture* and would help to describe differences both among separate subcultures, and among the separate units of the same subculture. In that way the concept of *people*, earlier used in ethnological and folkloristic research, should be replaced by the concept of the (*small*) *group* of immediate contact based on local communities and limited by the framework of

Народная культура и народ (некоторые теоретическо-методологические проблемы современного восприятия и исследования)

Резюме

Основной вопрос на который пытается ответить автор настоящего труда является понятие, **народ, народная культура** и фольклор в нынешних условиях и возможность их операционализации с целью проведения определенного современного исследования. Кратким анализом дисциплин преимущественно изучающих этот феномен (этнология, фольклористика) автор утверждает, что они не определены окончательно в общественном смысле, при чем с временем произошла редукция основного понятия (народ) на один общественный слой — крестьяне. Это в определенном смысле можно объяснить историческим генезисом самих дисциплин (этнологии и фольклористики) начало которых отнесено к появлению новых национальных культур в 19. столетии. Однако, такая перцепция, является прежде всего результатом статистического приема в изучении этого феномена. Пренебрежительное отношение к диахроническому моменту в прошлом привело к сокращению перцепции отношения и процесса, при чем факт, утверждающий интерференцию между отдельными культурными группами часто оставался без должного внимания. Так как народ не является культурно гомогенным обществом и состоит из различных общественных групп которые также могут стать весьма гетерогенными, интерес исследования следует сосредоточить в этом направлении. Кроме того, так как по усмотрению автора, при анализе народа и народной культуры значительный эвристический смысл должен

personal social relations. This shift from *people* to (*small*) *group* gives a new impulse to ethnological and folkloristic research because it makes urban environments the subject of modern ethnological, anthropological and folkloristic research, as well.

● быть содержан в понятии «субкультура» который может помочь при описании вариаций как между отдельными субкультурами так и между отдельными единицами этой самой субкультуры. Таким образом ранее эксплуатируемое понятие «народ» в современных этнологических и фольклористических исследованиях надо было бы заменить понятием (малой) группы непосредственного контакта опирающегося на местные общества и ограниченные рамками личными общественными связями. Это перемещение от народа к (малой) группе становится новым импульсом этнологических и фольклористических исследований. Таким образом, предметом исследования современного этнолога, антрополога и фольклориста становятся городская среда. ●